

Notitie toekomst Volwasseneneducatie

1. Inleiding:

Met ingang van 1 januari 2015 vindt er een wijziging plaats met betrekking tot de volwasseneneducatie in de regio. Ter voorbereiding hiervan is in een werkgroep Toekomst Educatie ingesteld.

Met deze notitie wil deze werkgroep het ambtelijk overleg Participatie en het portefeuillehoudersoverleg enkele beslispunten voorleggen, waarover per 2015 al een besluit over genomen moet worden.

In het afgelopen jaar hebben de Tweede en Eerste Kamer ingestemd met de (wijziging van de) Wet educatie en beroepsonderwijs per 2015.

De invoering van de wetwijziging in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) per 1 januari 2015 heeft een aantal gevolgen voor de gemeenten:

- De verplichte inkoop bij de ROC's wordt stapsgewijs afgebouwd;
- Gemeenten kunnen zowel formele als non-formele educatietrajecten bieden;
- De wet voorziet in gemeentelijke samenwerking op regionaal niveau;
- Contactgemeenten krijgen een coördinerende rol in het regionale educatiebeleid;
- Gemeenten krijgen vanaf 1 januari 2015 meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod passend bij de diversiteit van de doelgroep;
- Het is de bedoeling dat het educatiebudget over drie jaar opgaat in het gemeentefonds.

De werkgroep Toekomst Educatie heeft in de afgelopen maanden gewerkt aan de voorbereiding op de nieuwe wetgeving. Hiervoor heeft zij een enquête uitgezet bij de gemeenten en maatschappelijke organisaties in de regio. In de enquête zijn vragen gesteld over de behoefte aan taal- en rekenscholing en de beoogde effecten hiervan. Hierin is tevens een koppeling gemaakt met de veranderingen en decentralisatie in het sociaal domein. Daarnaast is er een enquête uitgezet bij verschillende aanbieders met vragen over hun aanbod, de kosten, maar vooral ook op welke resultaten hun aanbod gericht is.

De uitkomsten van de bovengenoemde enquêtes zijn input voor het beleid dat de regio Holland Rijnland in het kader van de wetgeving wil bepalen voor de toekomst van volwasseneneducatie en zal vernieuwing van het aanbod in gang zetten.

In de volgende paragrafen wordt puntsgewijs ingegaan op verschillende veranderingen op het gebied van VE en wordt tevens het door de werkgroep voorgestelde beleid voor 2015 kort uitgewerkt.

2. Afbouw verplichte winkelnering bij de ROC's:

2.1 Uit de wetgeving

In de jaren 2015 tot en met 2017 zijn de regio's in principe verplicht per jaar een afnemend percentage (75%-50%-25%) van het educatiebudget nog te besteden bij een ROC. In overleg met het ROC (waar de contactgemeente in de betreffende regio in het jaar voor 2015 opleidingen educatie inkocht) mag hier van worden afgeweken.

De middelen die niet verplicht ingezet worden bij de ROC's kunnen aanbesteed of gesubsidieerd worden.

2.2 Voorstel werkgroep Educatie 2015 regio Holland Rijnland

Op 2 juli 2014 heeft Holland Rijnland op advies van het Portefeuillehoudersoverleg besloten om de inkoop bij de roc's tot minimaal medio 2015 met 90% van het budget voor 2015 voort te zetten bij de roc's en de overige 10% van het budget te reserveren voor pilots. De pilots bieden de mogelijkheid om vernieuwd VE-beleid uit te proberen.

Met ingang van augustus 2015 kan, indien de gemeenten daar voor kiezen, overgegaan worden op de in de wet voorgestelde afbouw van de inzet van het educatiebudget naar 75% in de tweede helft van 2015, 50% voor 2016 en 25% voor 2017.

Met de pilots in 2015 wordt ervaring opgedaan met een nieuwe aanpak door andere aanbieders dan de ROC's en worden de (maatschappelijke) effecten hiervan gemeten.

Met betrekking tot de middelen die niet bij de ROC's worden ingezet stelt de werkgroep voor om deze in 2015 te benutten voor subsidieverstrekking van geselecteerde projecten. Redenen voor de keuze van subsidieverstrekking zijn de korte tijd die er is om een goede aanbesteding uit te voeren en het geringe bedrag dat er mee gemoeid is.

3. Formele en nonformele educatietrajecten

3.1 Uit de wetgeving

Het educatiebudget blijft een specifieke uitkering die alleen ingezet mag worden ten behoeve van opleidingen Nederlandse taal en rekenen (waarbij inbegrepen digitale vaardigheden) voor niet-inburgeringsplichtige volwassenen.

Het gaat om de volgende opleidingen:

- opleidingen Nederlandse taal en rekenen, gericht op alfabetisering en op het ingangsniveau van het beroepsonderwijs;
- opleidingen Nederlands als tweede taal I en II die opleiden voor het diploma Nederlands als tweede taal: Staatsexamen Nederlands als tweede taal I en II;
- opleidingen Nederlands als tweede taal, gericht op beheersing van een basisoniveau Nederlandse taal;
- opleidingen Nederlands als tweede taal, gericht op alfabetisering.

Deze opleidingen kunnen gericht zijn op:

1. het behalen van een diploma (formeel aanbod), waarvoor wettelijke eindtermen zijn vastgesteld; of
2. het niet behalen van een diploma (informeel aanbod) waarvoor de gemeenten zelf de doelstellingen en eindtermen vaststelt.

De opleidingen kunnen dus ingezet worden bij zowel aanbieders die een erkend diploma afgeven (formeel aanbod) als bij aanbieders die geen diploma's afgeven, maar enkel onderwijs bieden (informeel aanbod).

Formeel aanbod kan alleen worden verzorgd door aanbieders met diploma-erkenning.

3.2 Voorstel werkgroep Educatie 2015 regio Holland Rijnland

Op dit moment heeft de werkgroep nog geen zicht op het aantal aanbieders met diploma-erkenning binnen de regio.

Eigenlijk kan men het huidig aanbod van educatie classificeren als non-formeel, omdat alle taal- en rekenaartrajecten, met uitzondering van de Staatsexamens NT2 I en II, niet afgesloten worden met een diploma. En voor de Staatsexamens geldt dat de diploma's worden afgenomen door DUO.

De werkgroep stelt voor om het huidige aanbod van de ROC's voort te zetten, in de eerste 7 maanden van 2015 met inzet van 90% van het budget en vanaf augustus 2015 met inzet van 75% van het budget.

Voor de pilots wordt in 2015 in eerste instantie uitgegaan van non-formeel aanbod.

Gedurende het jaar 2015 gaat de werkgroep onderzoeken wat de meerwaarde voor de regio is om formeel aanbod in te kopen.

4. Samenwerking op regionaal niveau en verantwoordelijkheid contactgemeente

4.1 Uit de wetgeving

Alle gemeenten moeten zorgen voor een educatieaanbod afgestemd op de behoefte van de doelgroepen in de eigen gemeente. Ze moeten daarvoor samenwerken in de arbeidsmarktregio's.

Contactgemeenten krijgen de taak om samen met de andere gemeenten in hun regio een programma educatie op te stellen en afspraken te maken met aanbieders van educatie. Contactgemeenten krijgen ook het budget overgemaakt voor de hele regio en dienen de besteding ervan te verantwoorden. De wijziging van de WEB heeft als bijkomend effect dat de samenwerking tussen gemeenten op het terrein van Educatie wordt versterkt.

4.2 Voorstel werkgroep Educatie 2015 regio Holland Rijnland

Huidige situatie

Op het gebied van volwasseneneducatie wordt in de regio Holland Rijnland al bijna 20 jaar samengewerkt. Tot 2004 gebeurde dat in de verschillende subregio's, maar vanaf 2010 koopt Holland Rijnland volwasseneneducatie in voor alle 14 gemeenten in de regio.

Met de invoering van het Participatiebudget per 2009 ontvangen de gemeenten afzonderlijk hun budget voor volwasseneneducatie. Dit budget wordt overgedragen aan Holland Rijnland, die voor de hele regio educatietrajecten inkoop bij de regionale opleidingscentra.

De gemeenten blijven wel zelf verantwoordelijk voor de inzet van de middelen en de verantwoording daarvan. Hierover zijn afspraken gemaakt met Holland Rijnland.

Holland Rijnland stemt het beleid ten aanzien van VE altijd af met de verschillende beleidsterreinen binnen de gemeenten. Op basis van de behoefte van de gemeenten en de gekozen doelgroepen worden de taal- en rekentrajecten ingekocht.

Voorstel nieuwe aanpak:

Met de nieuwe wetgeving krijgt de contactgemeente van de arbeidsmarktregio Holland Rijnland, de gemeente Leiden, de verantwoordelijkheid om de middelen voor volwasseneneducatie in te zetten voor een regionaal gedragen educatieprogramma.

Leiden is tevens verantwoordelijk voor de verantwoording van de besteding van het budget.

De bovenbeschreven situatie werkt naar tevredenheid. Daarom ligt het in de rede om de beleidsvoorbereiding en uitvoering zoveel mogelijk voort te zetten bij Holland Rijnland.

Hierover worden nauwe afspraken gemaakt tussen de gemeente Leiden en Holland Rijnland.

5 Bestedingsvrijheid gemeenten voor regionaal educatieprogramma

5.1 Naar aanleiding van de wetwijziging

Met de wetwijziging wordt de overgang naar vrije besteding gefaseerd ingezet, en komt er steeds meer ruimte voor maatwerkoplossingen. Verder geeft dit onder meer mogelijkheden om koppelingen te maken binnen het sociaal domein.

Daarnaast staat de problematiek van laaggeletterdheid niet op zichzelf. Door de verbinding met andere onderdelen van het sociaal domein te zoeken, ontstaan meer invalshoeken voor educatie.

5.2 Voorstel werkgroep Educatie 2015 regio Holland Rijnland

Met de enquête, die de werkgroep Educatie 2015 heeft uitgezet, is veel informatie opgehaald bij de gemeenten over de behoefte binnen het sociaal domein aan taal- en rekenscholing en de beoogde effecten hiervan. De uitkomsten gaven ook weer dat de juiste doelgroepen bereikt worden, dat het aanbod aansluit op de (lokale) vraag en bijdraagt aan de maatschappelijke effecten. Daarnaast is er door de uitgezette enquête ook meer zicht ontstaan op het taal- en rekeraanbod dat in de regio aanwezig is.

Verder is in september 2013 voor 3 jaar een convenant afgesloten tussen 40 verschillende bondgenoten in de regio, waarin onder andere is afgesproken dat de bondgenoten laaggeletterdheid gezamenlijk bestrijden. Een regionaal educatieprogramma is daar een van de belangrijkste instrumenten voor.

Zoals eerder is aangegeven, zal voor het eerste half jaar 2015 in ieder geval het budget voor Volwasseneneducatie 90% ingezet worden bij de ROC's.

Ook wordt door de werkgroep Educatie 2015, aan de hand van de uitkomst van de enquêtes en in overleg met de verschillende afdelingen in het sociaal domein van de gemeenten, een opzet gemaakt voor pilots. Hierbij wordt gedacht aan taal- en rekenscholing in aansluiting op trajecten richting werk, zoals deze bij diverse regiogemeenten reeds worden uitgevoerd. Ook kan taal- en rekenscholing gekoppeld worden aan de trajecten van de projecten van het Actieplan Jeugdwerkloosheid.

Daarnaast zal het aanbod van VE aan moeten sluiten bij de nieuwe taaleis in de Participatiewet.¹

Verder kunnen de activiteiten die worden ondernomen in het kader van het regionale bondgenootschap geletterdheid in Holland Rijnland ook ondersteunend zijn aan het regionale educatieprogramma. Hierbij wordt gedacht aan de inzet van de regionale Taalhuizen bij de bibliotheken als coördinatiepunt voor informatie over het aanbod, de intake en verwijzing naar de taal- en rekenscholing.

De gemeente Leiden streeft er naar om een deel van haar budget zelf in te zetten voor de taallessen aan allochtone ww-ers.

6. Educatiebudget per 2018 in het gemeentefonds

6.1 Naar aanleiding van de wetgeving

Door veranderingen in de wetgeving met betrekking tot volwasseneneducatie krijgen gemeenten vanaf 1 januari 2015 meer bestedingsvrijheid bij het samenstellen van een educatieaanbod passend bij de diversiteit van de doelgroep. Tegelijkertijd kunnen zij zich gaan voorbereiden op de inhoudelijke veranderingen in het sociaal domein die op korte termijn plaatsvinden. Het is de bedoeling dat het educatiebudget over drie jaar opgaat in het gemeentefonds. Het educatiebeleid zou dan integraal onderdeel moeten zijn van het gemeentelijk beleid in het sociaal domein.

Hiervoor vindt landelijk in 2017 een evaluatie plaats van het educatiebeleid in de arbeidsmarktregio's.

6.2 Voorstel werkgroep Educatie 2015 regio Holland Rijnland

Met de uitgebreide voorbereiding en het opstellen van een regionaal gedragen meerjarig educatieprogramma wordt een belangrijke stap gezet in de inbedding van volwasseneneducatie in het gemeentelijk sociaal domein.

De werkgroep stelt voor om een educatienetwerk op te zetten in de subregio's en een concreet taal- en rekenaanbod te hebben verzorgd door professionals en vrijwilligers. Als er nu geïnvesteerd wordt in zo'n educatienetwerk, dan het beschikbare geld in de komende jaren door heel veel groepen gebruikt worden om hun taal- en rekenniveau te verhogen.

¹ De Tweede Kamer heeft op 18 november 2014 ingestemd met het Wetsvoorstel Taaleis in de Participatiewet (beheersing Nederlandse Taal op taalniveau 1F).